

روزنه

علیرضا بهشتی:

نسل جوان به تصویری واقع بینانه‌تر از شهید بهشتی دست یافته است

● **جماران:** سیدعلیرضا بهشتی، عضو هیئت علمی دانشگاه تربیت‌مدرس، گفت: تبلیغاتی که در رسانه‌های رسمی درباره شهید بهشتی صورت گرفته، تصویری ناقص از شخصیت ایشان را نشان می‌دهند. این امر ممکن است در برخی اوقات به سوءبرداشت و سوءتفسیر منجر شود. اما فکر می‌کنم در سال‌های اخیر که به‌تدریج ۲۶ جلد از آثار ایشان منتشر شده، نسل جوان به تصویری واقع‌بینانه‌تر از شهید بهشتی دست یافته است. برای من جالب بود که در نمایشگاه کتاب امسال، بازدید بسیار زیادی از غرفه ایشان شد که انتظار چنین استقبال‌ی را نداشتیم. بیشتر این استقبال از سنین بین ۲۰ تا ۳۰ سال بود. نسل جوان هنوز جویای این مسئله است که آیت‌الله بهشتی که بود و چگونه فکر می‌کرد.

این نشان می‌دهد که تبلیغات رسمی به حد کافی آنها را ارضا نکرده است. او با بیان اینکه نمی‌خواهد بگوید که متولیان تبلیغات رسمی در قبال ارائه این تصویر ناقص از شهید بهشتی سوءنیتی داشتند، گفت: به‌هرحال در تبلیغات رسمی، تصویری ناقص و درهم‌برهم از ایشان ارائه کردند. متأسفانه بعضی اوقات نیز از ایشان استفاده ابزاری شده است. امیدوارم به‌تدریج، چهره مرحوم بهشتی آن‌گونه که بود، از طریق آثار و اسنادی که منتشر می‌شود در دسترس مخاطبان قرار گیرد تا آنها بتوانند یک داورِ منصفانه و عالمانه داشته باشند.

او در ادامه گفت: در همین راستا، هیچ چهره تاریخی‌ای نیست که بازخوانی مجدد نشود. بدون شک ممکن است حقایق دیگر با تفاسیر دیگری درباره آنها به دست آید که بازخوانی آن شخصیت‌ها را ضروری کند بنابراین بی‌تردید کشف حقایق تازه با تفاسیر متفاوت در قبال چهره‌های تاریخی هیچ اشکالی ندارد. در آن سال‌ها هم که مانع برگزاری دو همایش ما تحت عنوان «نگاهی دوباره» برای شهید بهشتی شدند و دانشگاه مفید و بنیاد نشر مقالات آن را منتشر کرد، تلاش ما این بود که موانع را به لحاظ انواع اسنادی که هست، ارائه کنیم. این وظیفه ماست که حقایق را منعکس کنیم. باین‌حال ممکن است افراد به داوری‌های متفاوتی درباره شخصیت‌ها برسند که فاقد اشکال است.

علیرضا بهشتی گفت: این با روش و منش شهید بهشتی سازگار است که مورد نقد قرار گیرد و بررسی شود. بدون شک نه ایشان ادعای عصمت داشت و نه ما چنین ادعایی داریم که آقای بهشتی معصوم بودند. تا قبل از سال ۸۸، آنچنان کار تبلیغی مستقلی درباره شهید بهشتی انجام نشده بود. اما بعدها به دلیل گسترش شبکه‌های اجتماعی، امکان این کار بیشتر فراهم شد. بدیهی است که تا قبل از این مسئله، تبلیغات درباره شهید بهشتی صرفا از طریق صداوسیما انجام می‌شد، اما بعدها ابزار تبلیغاتی متنوع‌تر و متعددتر شدند.

شهید بهشتی اصرار داشت برای ایجاد نظر در قانون اساسی باز بماند

فرزند شهید بهشتی گفت: در مسئله تدوین قانون اساسی با آنکه تدوین این قانون صرفا بنابر نظر شخصی شهید بهشتی نبود و هفتادواندی نفر در این موضوع نقش داشتند، اما در برخی موارد می‌بینیم که آقای بهشتی دورانیشی‌هایی داشت. منته‌ا به دلیل آنکه در اقلیت بود، به آن توجهی نشد. برخی موضوعات نیز به دلیل بی‌تجربگی بود، شاید اگر تدوین قانون اساسی امروز رقم می‌خورد، به شکل دیگری انجام می‌شد. مهم این بود که در آن زمان، این قانون بر مبنای یک اجماع میان خبرگان که آن زمان تنها فقها نبودند، بلکه غیرفقها نیز در آن حضور داشتند، شکل گرفت. اتفاقا آقای بهشتی از کسانی بود که در جلسات آخر اصرار داشت راه برای تجدیدنظر در قانون اساسی همچنان باز بماند. منته‌ا در آن زمان نیز اکثریت نپذیرفتند. البته شاید شرایط خاص سیاسی و اجتماعی بود که موجب شد اکثریت چنین موضوعی را نپذیرند.

اختلافی میان آیات منتظری و بهشتی نبود

این استاد دانشگاه افزود: آقای بهشتی می‌گوید که خود این قانون اساسی، مشروعیتش را از مردم می‌گیرد، بنابراین اگر روزی مردم در یک referendum رای دهند که این قانون نباشد، طبیعتا مشروعیتی نخواهد داشت و شما نمی‌توانید جلوی این کار را بگیرید.

با اینکه نمی‌توان گفت که آقای بهشتی هرچه گفتند درست بود یا خیر، ولی به‌هرحال به نظر می‌رسد برای ایشان مهم بود که یک جامعه و حکومت قانون‌مدار وجود داشته باشد.

او با اشاره به کلیپ منتشرشده از بحث میان آیت‌الله بهشتی و آیت‌الله منتظری در یک جلسه گفت: اختلافی میان این دو شخصیت وجود نداشت. از آنجا که آقای بهشتی تجربه اداره جلسات و کار جمعی را داشت، اما شاید آیت‌الله منتظری تجربه اداره چنین جلسه‌ای که به این شکل برگزار می‌شود را نداشتند. بنابراین اختلاف در این جلسه نیز اختلافی اساسی نیست، بلکه اختلاف در روش و منش را نشان می‌دهد.

politics@sharghdaily.ir

«یکی از یاها رفته بود. امعاء و احشاء پاره شده بود که شکم را دوخته بودند. یک دست قطع شده بود و به یک پوست وصل بود...»این روایت محمدرضا بهشتی است از هفتم تیر؛ وقتی پیکر پدرش را شناسایی کرد. ۳۶ سال گذشت تا علی معتمد یا همان محمدرضا کلاهی در خانه‌اش در شهر آلمیره هلند کشته شد. این اولین سالگرد هفتم‌تیری است که حالا هم بهشتی و ۷۲ عضو حزب جمهوری اسلامی به شهادت رسیده‌اند و هم عامل انفجار دفتر حزب کشته شده و آنچه مانده روایات پراکنده‌ای است از چهره شهیدی که چند سالی است دوگانه خوانده می‌شود. چند سالی است که وقتی در ابتدای مراسم و میتینگ‌های سیاسی، چه در دانشگاه و چه در محافل دیگر، عکس و نام بهشتی دیده می‌شود، جوان‌ها و دانشجویهای انجمن اسلامی و اصلاح‌طلبان هم به پا می‌خیزند و برایش کف می‌زنند. هم‌زمان اصولگرایان و طیف‌های مختلف آنان نیز برایش بزرگداشت می‌گیرند و بهشتی را از دریچه عینک خود نگاه می‌کنند؛ تقریبا مشابه آنچه بر شهید مصطفی چمران گذشته است. هرکدام از طیف‌ها از ظن خود یار این شهدا شده‌اند و بُعدی از زندگی آنها را پررنگ می‌کنند که به خوانش خودشان از سیاست نزدیک است و این سرنوشت چهره‌هاست بعد از شهادتشان.

غافلگیری

محمدرضا زائری، روحانی منتقدی که سابقا در مجموعه فرهنگی سرچشمه مسئولیت داشت و حالا از آن کناره گرفته است، همین چند روز پیش در پستی که در صفحه اینستاگرام خود منتشر کرد، از انتشار کتاب زندگی و زمانه آیت‌الله سیدمحمد حسینی‌بهشتی با حمایت قوه قضائیه خبر داد و در نوعی از هیجان و غافلگیری نوشت: «باورم نمی‌شود. قوه قضائیه رسما این کتاب را حمایت کرده و بدون اعمال سانسور، پذیرفته که شهید بهشتی همان‌طور که واقعا بوده، نشان داده شود! لوگوی قوه قضائیه در بالای کتاب درج شده و برخلاف توقع و انتظار ما، مهم‌ترین قوه از قوای سه‌گانه کشور بعد از سال‌ها به شهید بهشتی برگشته است! بعضی اسناد و عکس‌های منتشرشده در کتاب برای ما حیرت‌انگیز است!...».

کدام بهشتی

علیرضا بهشتی، پسر کوچک‌تر سید محمد حسینی‌بهشتی، یک بار در مصاحبه با «شرق» درباره همین قرائت‌های مختلف از شهید بهشتی در این سال‌ها گفته بود: «... رای برای یک اندیشمند، به‌ویژه وقتی مانند شهید بهشتی دارای یک منظومه فکری منسجم است، باید تمامیت آن مورد بررسی قرار گیرد. وقتی آن اندیشمند مصلح اجتماعی هم باشد، قدم بعدی این است که آن را با منش و روش عملی‌اش بسنجید و ببینید تا چه اندازه در عمل به آن گفته‌ها پایبند است. از قضا یکی از نقدهایی که ایشان به خیلی از چهره‌های اجتماعی و سیاسی دارد، همین است که هرچه به زندگی شخصی آنها نزدیک‌تر می‌شویم، مسائل زنده‌ای در زندگی شخصی یا حتی اجتماعی آنها به چشم می‌خورد؛ درحالی‌که در رهبران الهی و خودساخته چنین نیست. تاجایی که من آشنایی دارم و تفحص کرده‌ام، این دوگانگی در زندگی آقای بهشتی به چشم نمی‌خورد. برخلاف آنچه برخی می‌گویند، این دوگانگی در دو مرحله پیش و پس از انقلاب هم مشاهده نمی‌شود.

یک شاهد آن، آخرین سخنان ایشان در جمع اعضای حزب جمهوری اسلامی است که در جلد دوم حزب جمهوری اسلامی منتشر کرده‌ایم که در آن، ارجاع به انسان‌شناسی و تعارضش با برخی رفتارهای اعضای حزب، برجسته شده و سخت مرکز انتقاد قرار گرفته است.

آخرین سخنرانی بهشتی

جلسات هفتگی حزب، روزهای یکشنبه در دفتر حزب جمهوری اسلامی واقع در خیابان سرچشمه برگزار می‌شد. حجت‌الاسلام اسماعیل فردوسی‌پور، نماینده ادوار اول تا سوم مجلس، در خاطرات خود درباره آن هفتم تیر که به انفجار ختم شد، چنین نوشته است: «در آن یکشنبه، نماز مغرب و عشا به امامت آیت‌الله بهشتی اقامه شد. ساعت هشت‌ونیم بعدازظهر روز هفتم تیر بود که جلسه با حضور اعضای برجسته حزب که برخی از وزیران و نمایندگان اولین دوره مجلس شورای اسلامی نیز در میان آنها بودند، با تلاوت آیات قرآن مجید آغاز شد. موضوع بحث، تورم و مسائل مربوط به آن بود؛ اما برخی خواستار طرح انتخابات ریاست‌جمهوری شدند که اولین دوره آن با انتخاب بنی‌صدر مطرح بود. دکتر بهشتی پشت تریبون قرار گرفت و در برشی از سخنان خود گفت: «ما اجازه نمی‌دهیم استعمارگران برای ما چهره‌سازی کنند و سرنوشت مردم ما را به بازی بگیرند. تلاش می‌کنیم کسانی که متعهد به مکتب هستند، انتخاب شوند. ما باید کاری کنیم که رئیس‌جمهور آینده ما مهره آمریکا نباشد. وقتی سخن به اینجا رسید، ناگهان شهید بهشتی گفت: دوستان بوی بهشت می‌آید... بعد صدای انفجار آمد و سقف فرو ریخت و...».

بهشتی یک هفته قبل از انفجار دفتر حزب، در دفتر حزب از رابطه حزب و روحانیت و نیز رابطه حزب و امام می‌گوید: «... این تشکیلات (تشکیلات اسلامی که مسلمان‌ها نیاز دارند) باید در راستای امامت باشد؛ در طول امامت باشد؛ بازوی امامت باشد نه در مقابل او... این را به شما بگویم؛ انتقاد

سیاست

عکس: جباران

۳۷ سال بعد از هفتم تیر

بازگشت به بهشتی

بر امام، تذکر به امام، نصیحت بر ائمه مسلمین، اینکه اصلا واجب است. تذکر دلسوزانه به امام دادن. انتقاد از یک تصمیم امام. اینکه اصلا تربیت

اسلامی ماست...
. در زمینه رهبری هم چیزی از این قبیل است. هم حریت هم انتقاد و هم تذکر و نصیحت و هم آخر سر اینکه آقا تصمیم شما بالاخره چه شد؟ این شد؟ بسیار خب! ما همین را عمل می‌کنیم، ولو برخلاف نظر خودمان باشد. ماها بیش از آقای بنی‌صدر و آقای بازرگان با امام بر سر مسائل اداره جمهوری اسلامی بحث کرده‌ایم. خیلی آزادتر. این را خود آقای بازرگان هم می‌گفتند. ایشان می‌گفتند: بله! فقط شما هستید که می‌بینیم با صراحت و قاطعیت در جلسات شورا که می‌شود با امام مباحثه می‌کنید. این را خودشان می‌گفتند. ما همان رابطه طلبگی‌مان را هنوز هم با امام حفظ کرده‌ایم؛ اما در پایان مباحثه وقتی ایشان یک تصمیم می‌گرفتند دیگر با ایمان اجرا می‌کردیم، ولو این تصمیم برخلاف ان‌قلت‌هایی باشد که در همان جلسه با ایشان کردیم. چندین‌بار این پیش آمد؛ در حضور آن برادران چندین‌بار، وگرنه در قبل که حضور امام می‌رسیدیم، خیلی بیشتر.»

او درباره نهاد روحانیت هم چنین گفته بود: «...نهاد روحانیت باید همچنان مستقل بماند. چه در حوزه [و] چه آتلهایی که از حوزه فارغ‌التحصیل شده و در جامعه‌اند؛ به تعبیر دیگر این تشکیلات می‌تواند فرزند روحانیت باشد، کما اینکه حزب فرزند روحانیت است. اما این بدان معنی نیست که فراگیر روحانیت است. بنابراین روحانیت حزبی نمی‌شود؛ به این معنا که کل روحانیت در یک حزب هضم نمی‌شود و روحانیت باید در همان مسیر و مجرای دیرینه خاص خودش با همان شیوه‌های ربط و پیوندی که دارد، پابرجا بماند. ولی با این نوع تشکل مثلا با حزب جمهوری اسلامی، با این نوع تشکیلات، تشکیلات اصیل اسلامی، پیوند و رابطه فعال [و] همکاری خواهد داشت و این یک وظیفه مهم هم هست. وظیفه هر روحانی و برادران و خواهران این است که با این نوع تشکیلات اسلامی که ویژگی‌هایش را برشمردیم، پیوند همکاری فعال داشته باشد.»

بهشتی وقضاوت

آن زمان شهید بهشتی، نهاد روحانیت و حزب جمهوری اسلامی، همه و همه، در معرض قضاوت‌های مختلفی از انحصارطلبی تا زدن برجسب آمریکایی به شهید بهشتی یا اشاره به وضعیت زندگی او قرار می‌گرفتند. قصه حضورش بر مسند قضاوت هم از جمله داستان‌ها با متن‌ها و خرده‌روایت‌های متفاوت بود. بهشتی اسفند سال ۵۸ حکم ریاست دیوان عالی کشور را از امام خمینی دریافت می‌کند. او در جریان ماجرای قطب‌زاده در مصاحبه‌ای که خبرنگار از او می‌پرسد «آقای دادستان تهران اعلام کرده‌اند که آقای قطب‌زاده تحت فشار لیبرال‌ها آزاد شده و همچنین آقای قدوسی در مصاحبه تلویزیونی خود گفته‌اند شاید ما مجبوریم در این مسائلی که نمی‌توانیم مطرح کنیم، ایشان را آزاد کنیم. بیان این مطالب از سوی مسئولان قضائی آیا به‌گونه‌ای اعتراف به دخالت سیاسی در امور قضائی نیست؟» می‌گوید: «بدیهی است که این چنین اعتراضی است و از دید من غیرقابل‌قبول است، زیرا آقای قطب‌زاده برای ادای توضیحاتی به دادستانی احضار شده بودند و پس از ادای توضیحات، مقام قضائی باید تصمیم بگیرد که متهم را با ذکر دلیل آزاد کند، بدون کفیل یا با کفیل یا احیانا بازداشت کند و برای مردم نیز توضیح دهد. از نظر من نقص عمده‌ای که در جریان آقای قطب‌زاده در رابطه با مسئولان قضائی به چشم می‌خورد، این است که چرا بلافاصله با توضیح کافی، ملت قهرمان ما را در جریان این بازداشت نگذاشتند... به‌رحال تصمیم‌گیری مقامات قضائی بر اساس فشارها امری است نامناسب با استقلال واقعی که باید دستگاه قضائی داشته باشد... این کاره اقدام‌نکردن فوری به دادن توضیحات لازم و قانع‌کننده به ملت نخواهد بود.»

عصبانیت از آمریکا

محمدرضا بهشتی درباره شعارهایی که درباره آمریکایی‌بودن پدرش در آن ایام سر داده می‌شد، در همان مصاحبه به «شرق» می‌گوید: «درباره اتهام ایشان به طرفداری از آمریکا هم باید گفت ایشان دو، سه بار در معرض این اتهام قرار گرفت که افرادی آمریکایی یا او ملاقات کردند. ایشان معتقد بود

بهشتی وحجاب

سید محمد حسینی‌بهشتی، همان چهره‌ای که در آن سخنرانی یک هفته قبل از شهادت، قصه امربه‌معروف و نهی‌ازمنکرهایش با مرد نوارکاست‌فروش، یا تلاش برای اصلاح هر منکری را که در کوچه و خیابان می‌دید، تعریف می‌کند؛ همان مردی است که در حسینیه ارشاد به فعالیت‌هایش در مرکز اسلامی هامبورگ اشاره‌ای دارد و بعد به سوالات حضار جواب می‌دهد و آنجا از وضعیت حجاب همسر و دخترش در آلمان می‌گوید: «... همسر من و دخترم با روسی و مانتو و جوراب بیسرون می‌روند و به‌نظر من این حجاب اسلامی است... اگر این حجاب غیراسلامی بود، در طول این سال‌های متمادی، از زمان مرحوم آقای بروجردی تا امروز، باید حداقل آقایان مراجع برای ما نوشته باشند که آقا این چه مسلمانی‌ای است، به ایران برگردید... ما ضدچادر نیستیم، اما پوشاندن مو و گردن و پوشیدن مانتویی که خیلی تنگ و چسبان نباشد هم حجاب اسلامی است، البته لازم نیست خیلی هم گشاد و امل‌مآب باشد، مانتویی معمولی و عادی و جوراب‌هایی که پا از زیر آن نمایان نباشد، به اضافه اینکه سعی شود صورت بدون آرایش باشد. اینکه می‌گویم سعی شود، چون معمولا خانم‌ها آرایش می‌کنند و بقایای آرایش ممکن است بماند، وقتی هم صورت‌شان را می‌شویند، دیگر لازم نیست خیلی خودشان را اذیت کنند که پوست صورت یا پوست لب‌ها را به‌کلی پاک کنند...».

اصفهان‌الاصل

سیدمحمد حسینی‌بهشتی به تاریخ دوم آبان ۱۳۰۷ در لنجان اصفهان، منطقه‌ای قدیمی که از مرکز اصفهان فاصله دارد، به دنیا آمد. قبل و بعد از انقلاب در قاب‌های مختلفی قرار گرفت اما شهادتش انگار نامش را با مسند قضا و قضاوت پیوند زد. درباره بهشتی حرف‌وحديث‌های زیادی هم زدند؛ اینکه ثروتمند است و ملاک‌زاده، در شمال تهران خانه دارد، انحصارطلب است و مخالفان را حذف می‌کند و البته همسر آلمانی دارد. یک‌بار برای اینکه این شایعه را تکذیب کند، همسرش را به جبهه‌ها برد؛ ظاهرا چند جلسه هم در رزینیه اهواز برای خانم‌ها سخنرانی کرد اما باز هم دامنه شایعه‌ها پابانی نداشت. به تاریخ امروز، ۳۷ سال است که در آن حادثه به شهادت رسیده است، درحالی‌که دبیر کل حزب جمهوری اسلامی بود؛ تشکیلاتی که معتقد بود باید معبد او باشد.

رویداد

سردار رحیم صفوی:

رسانه‌ها سخنانم را ناقص و وارونه منعکس کردند

● **شرق:** فرمانده سابق سپاه سخنان منتشرشده از او در مورد دولت را ناقص و وارونه خواند. سردار رحیم صفوی در جمع پیش‌گسوتان و رزمندگان دفاع مقدس استان فارس، گفته بود: «گاهی به نظر می‌رسد اگر دولت نباشد، کشور بهتر اداره خواهد شد. بخشی از این نارضایتی‌ها، به دلیل ناکارآمدی مسئولان است». در ابتدا این سخنان او را روز دوشنبه، «روزنامه کیهان» و «روزنامه خراسان» به نقل از «فارس» منتشر کرده بودند.

به گزارش «ایسنا»، سردار رحیم‌صفوی، دستیار و مشاور عالی فرماندهی معظم کل قوا، روز گذشته با نكوهش تلاش تفرقه‌افکنانه برخی از رسانه‌ها در انعکاس ناقص و وارونه سخنان او، اقدام برخی از رسانه‌ها در تضعیف دولت در شرایط حساس کنونی را خلاف منافع ملی دانست و گفت: «هم‌اکنون که مثلث شیطانی آمریکا، رژیم صهیونیستی و آل‌سعود به دنبال تضعیف اقتدار نظام جمهوری اسلامی ایران و ایجاد نارضایتی و القای ناامیدی در مردم است و با تدابیر مقام معظم رهبری سران قوا در جلسات مشترک برای مقابله با جنگ اقتصادی آمریکا علیه ملت ایران متحد و سه میدان آمده‌اند برای همه ما وظیفه است که تلاش کنیم تا با هماهنگی و هم‌افزایی و کمک به دولت محترم و قوای دیگر در حل مشکلات و معضلات اقتصادی، نقشه‌های دشمن در عرصه‌های جنگ اقتصادی و عملیات روانی را خنثی کنیم و اجازه ندهیم بدخواهان ایران اسلامی، مكنونات درونی و شیطانی خود را با نقل ناقص، جهت‌دار و موزبانه به افکار عمومی القا کنند». رئیس دفتر رئیس‌جمهوری هم روز گذشته و در حاشیه جلسه هیئت دولت در مورد اظهارات منتسب‌شده به فرمانده سابق سپاه گفت: «جناب آقای رحیم‌صفوی از دوستان خوب ما و فرد بسیار عاقلی هستند. من هنوز نمی‌دانم ایشان چنین حرفی را گفته یا نگفته اما به هرحال خیلی بعید است. هرکسی که تجربه کاری داشته باشند و سه یا چهار واحد درس علوم سیاسی خوانده باشد، می‌داند که نقش دولت جقدر تعیین‌کننده است و این صحبت خلاف بیاناتی است که چند ماه اخیر از سوی مقام معظم رهبری در تاکید بر نقش دولت و فعالیت‌هایش و اینکه سران سه قوه برای حل مشکلات اقتصادی در کنار هم باشند، مطرح شد».

شماره ثبت: ۴۰۸۷۲

موسسه خیریه گل بوته امید

حامی مبتلایان به ام اس

#امید_حالم_را_خوب_میکند

۰۲۱ ۸۸۷۳۸۰۲۴ - ۵
FAX ۰۲۱ ۸۸۷۳۸۰۲۶
info@gbocharity.com
www.gbocharity.com
gol_beaute_omid_charity
gol_beaute_omid_charity

شماره کارت:

سامان: ۳۸۷۷-۰۰۰۰-۸۶۷۰-۶۲۱۹

ملت: ۱۰۰۲-۴۵۴۶-۳۳۷۷-۶۱۰۴

تهران، خیابان شهید بهشتی، خیابان مفتح شمالی،نبش کوچه هشتم، پلاک ۳۹۰، واحد ۳۷